VERLEDEN

URBAN MINING

TOEKOMST

VERANDERINGSGERICHT (VER)BOUWEN

Actiedag Green Deal Circulair Bouwen – CoP Aanbesteden

Jonas Voorter

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

2 december 2021

Agenda

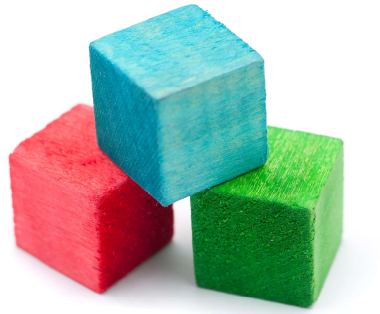
1. Algemeen opzet
   - Beginselen
   - Definities
   - Wetgeving

2. Specifiek
   - Wat indien er maar één specifiek merk/product voorhanden is?

3. Hoe circulariteit integreren in overheidsopdrachten?

Algemeen opzet - Beginselen

Art. 4 Wet 17 juni 2016

- Gelijkheidsbeginsel

➔ Voorbeeld: Hvj 22 juni 1993

- Transparantiebeginsel

➔ Voorbeeld: RvS 7 december 2020

- Proportionaliteitsbeginsel

➔ Voorbeeld: HvJ 19 mei 2009

→ Beginsel van mededinging? (art. 5 Wet 17 juni 2016)

→ Extra: VWEU + ABBB

Algemeen opzet - Definities

- Circulaire economie:

Maar ook: circulair bouwen:

"Circulair bouwen is een bouwpraktijk die streeft naar een efficiënt en effectief gebruik van hulpbronnen om economisch, sociale én ecologische (meer)waarde te creëren of minsten te behouden, rekening houdend met de bestaande erfenis en de toekomstige opportuniteiten eigen aan onze bouwwereld. Dit doen we via een intense samenwerking binnen het waardenetwerk."

Algemeen opzet - Wetgeving

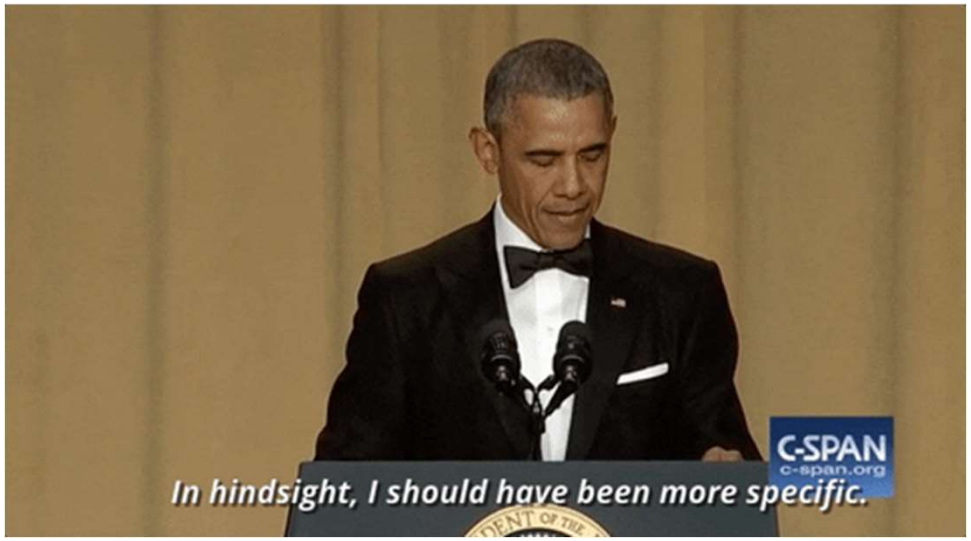

- Europees:
  - Richtlijn 2014/24/EU
  - Richtsnoeren Europese Commissie

- België (federale bevoegdheid)
  - Wet 17 juni 2016
  - Wet Rechtsbescherming 17 juni 2013
  - KB Plaatsing 18 april 2017
  - KB Uitvoering 14 januari 2013
  - Federale Omzendbrief 16 mei 2014

Specifiek – één merk/product voorhanden?

- Technische specificaties
  - Definitie: artikel 2, 44° Wet Overheidsopdrachten
  - Ruime mogelijkheden naar inhoud → Beperkte toetsing door hoven en rechtbanken
  - Functionele-/ prestatie-eisen EN/OF normen

Specifiek – één merk/product voorhanden?

- Wat zegt de wet? (Artikel 53, §4 Wet Overheidsopdrachten)
  - Principe: Verwijzing naar bepaald fabricaat, een bepaalde herkomst, een specifieke werkwijze, een merk, een octrooi of een type = VERBODEN!

  - MAAR → 2 uitzonderingen
    - Wanneer geen voldoende nauwkeurige en begrijpelijke omschrijving van het voorwerp van de opdracht mogelijk is;
    - Indien dit door het voorwerp van de opdracht is gerechtvaardigd
  - Interpretatie = RESTRICTIEF! (maar speelruimte)

Specifiek – één merk/product voorhanden?

- Veel rechtspraak!
  - RvS 21 november 2017, *NV Renotec*
    - Opdracht: Renovatie brugvoeg E17
    - Technische specificatie: voegconstructie mag GEEN ENKELE bout bevatten → Renotec had dit in offerte toch gedaan
    - Slechts één product bevat geen bouten
    - Geen verantwoording gegeven (zie uitzonderingen)
    - Voordeel gekozen inschrijver – Nadeel verzoekende partij

Specifiek – één merk/product voorhanden?

- Rechtspraak (vervolg)
  - RvS 16 maart 2017, *NV Brouwerijen Alken-Maes*
    - Is Stella Artois = Cristal Alken?
    - Opdracht: levering van dranken voor gemeentelijke gebouwen
    - Inventaris met te leveren dranken → verzoeker neemt eigen, gelijkwaardige, producten in offerte op → ONREGELMATIG
    - Raad: Inventaris bevat volgens AO ook de kenmerken van de te leveren materialen → verwijzing naar merk
    - Uitzonderingen zijn nvt
    - Schending

Specifiek – één merk/product voorhanden?

- Hoe toepassen op circulariteit?

  - BELANGRIJK: Het feit dat er slechts enkele ondernemers aan eisen kunnen voldoen is in principe geen ramp
  - In eerste plaats: Vermijden om specifieke merken, productiewijzen, edm. te gebruiken
  - Rol voor AO: Verantwoorden, verantwoorden, verantwoorden
  - Vangnet: Ruime beoordelingsvrijheid maar restrictieve interpretatie

Hoe circulariteit integreren in overheidsopdrachten?

- Verschillende mogelijkheden
  - Technische specificaties ☑
  - Selectiecriteria ☑
  - Gunningscriteria ☑
  - Uitvoeringsvoorwaarden ☑
- Beïnvloeden elkaar
- Belang van ambitie aanbestedende dienst + voorwerp opdracht (‘verband houden met’)

Hoe circulariteit integreren in overheidsopdrachten?

- Technische specificaties (art. 53 Wet Overheidsopdrachten)
  - Van schets naar schilderij
  - 'must-haves'
  - Milieu-criteria zijn toegelaten

- Beperkingen
  - 'verband houden met'
  - Niet over het algemeen ondernemingsbeleid → grens? → koppeling met specifieke prestaties in het kader van de opracht (RvS 27 december 2017, nr. 240.322)

➔ MAAR: ruime beoordelingsvrijheid blijft!

Hoe circulariteit integreren in overheidsopdrachten?

- <u>Selectiecriteria</u>
  - Uitsluitingsgronden
    - Facultatief rond schending milieurecht
    - Facultatief rond 'ernstige fout'
  - Geschiktheid
    - Bv. bepaalde inschrijving / klasse aannemer
  - Financiële draagkracht
    - Bv. Omzetcijfers
  - Technische bekwaamheid
    - Bv. gebruik totemtool; EMAS, CO2-prestatieladder (?)

➔ Afstemmen op ambitie en grootte project!

Hoe circulariteit integreren in overheidsopdrachten?

- Gunningscriteria

"I guess the question I'm asked the most often is: "When you were sitting in that capsule, listening to the count-down, how did you feel?" Well, the answer to that one is easy. I felt exactly how you would feel if you were getting ready to launch and knew you were sitting on top of two million parts – all built by the lowest bidder on a government contract" ~ John Glenn, astronaut

Hoe circulariteit integreren in overheidsopdrachten?

- <u>Gunningscriteria</u>
  - Drie mogelijkheden (art. 81 Wet Overheidsopdrachten)
    - Prijs
    - LCK
    - Beste prijs-kwaliteitverhouding

    → In NL: motivatieplicht
  - 'Nice to haves'
  - Randvoorwaarden
    - Verband
    - Transparantie (bv. verwerkingsplaats)
    - …

Hoe circulariteit integreren in overheidsopdrachten?

- Gunningscriteria (vervolg)
  - Beste keuze: in principe LCK

  → MAAR: geen methodes (EU: enkel wegvoertuigen)

  - 'Economisch meest voordelige offerte' → Dus geen milieucriteria?

  → TOCH WEL! (HvJ 17 september 2002, C-513/99, *Concordia Bus*)

  - Technische specificaties als gunningscriteria = mogelijk.

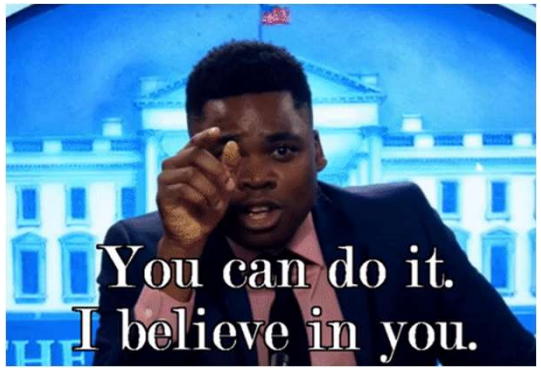
Hoe circulariteit integreren in overheidsopdrachten?

- <u>Uitvoeringsvoorwaarden</u>
  - Algemeen kader: KB Uitvoering (14 januari 2013)

  = Algemene uitvoeringsvoorwaarden

  →Uitzonderingen/Afwijkingen mogelijk!

  - Bijzondere uitvoeringsvoorwaarden
    - Buiten het wetgevend kader maar specifiek voor opdracht
    - Algemene elementen blijven gelden: 'verband houden met', algemene beginselen, etc.

Hoe circulariteit integreren in overheidsopdrachten?

- Hoe kiezen?
  - Ambitie
  - Voorbereiding (bv. marktconsultatie)
  - Ook afhankelijk van procedure (bv. concurrentiegerichte dialoog)
  - Werklast inschrijvers / zwaarte van de opdracht
  - Altijd beginselen in achterhoofd houden
  - SMART
- Ook andere denkpistes: bv. varianten
- Voor doctoraatsonderzoek
  - Fictieve cases (traditioneel inkoopproces vs. geïntegreerd contract) → Vraag naar concrete cases!

Tijd voor vragen/discussie!

Follow up: Jonas.voorter@uhasselt.be